

Előfizetési díj.

Vidékre poán vagy helyben házhoz hordva

Egész év	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedre	4 „
Egy hó helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minnap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESB CÍKKEK DÍJAZTNAK.

Kéziratok nem adának vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelich Alos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. rodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitátor 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynőskége, József utca 10. sz. 1 emelet

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1876. hatodik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész év	16 frt
Félévre	8 frt
Negyedére	4 „
Egy hó	1 frt 50 kr.

Eyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedéséhez küldendők.

Nyolc: egyszerre beküldött előfizetés után tisztelt példánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet” kiadója.

Hat kérdés a tagosításról és birtokrendezésről.

I.

Az erdélyi mezei gazdák huszonöt éve nyögtek már a rossz urbéri törvények nyomá alatt; huszonöt éve hangzik a panas, hogy a földbirtokos nem ura saját földjének s azt nem mivelheti és használatja saját akaratja és céljai szerint — s mégis, mindezek mellett is sem az urbéri törvények nem szabályozták, sem a tagosítások keresztülvitele nem könnyítették, sem lehetővé nem tétették, hogy a földbirtokosok belátás szerint használható legyen míg az adó folyton emelkedett s így z erdélyi földbirtokos helyzete ép olyszomorú, mint reménytelen.

Az erdélyi gazdasági egylet azközben különböző körvényekkel, több évi jelentéssel tára föl a helyzetet s hogy a bajon segíti lehessen, ezek alapján ismét és ismét segélyért folyamodott: de érdemleges válasz soha beadványaira nem nyert, kérelmei soha meg nem hallgattattak s a mint látszik az egész földmívelési miniszteriumban senkinek nincs fogalma arról, hogy mi a gazdasági egyletek tulajdonképeni feladata, mert ha volna: élénk és gyakori értekezést tartanának a főn a miniszterium és az ily egyletek között.

További úgy látszik, hogy több egyetbe mellett arról sem igen tudnak a földmívelési miniszteriumban, hogy talán mégis csak éppen ennek a miniszteriumnak volna

kötelessége és feladata a mezei gazdaságot oly helyzetbe juttatni, hogy mint ilyen kifejlődhessék — mert alig hinnők, hogy a három forduló földmívelési és a szabad legelői rendszer fontartása talán csak még sem tartozik a modern földmívelési miniszterium feladatai közé.

Ha továbbá tisztá fogalmával bírának a gazdasági egyletek fontosságának és hivatásának, már csak a legközönségesebb illemszabályok szerint is, legalább választ adnának a kérelmekre, különben is nem a miniszter urnak kellene magát tőnie, hanem csak aláírnia a kész fogalmazványt.

A hány földmívelési miniszterünk 1867 óta volt: valamennyi ödes keveset gondolt a mi agrariális viszonyainkkal; ödes keveset, mert, ha gondoltak volna: már régóta rendezve volnának erdélyi földbirtoki viszonyaink, az ország egész könnyebben bírná az állam-terheket, melyek fokozatosan emelkedtek, mint most, fájdalom, hordozni képes.

A Déván, 1874 októberében tartott erdélyi gazdasági vándor-gyűlés megbízta az erdélyi gazdasági egyletet, hogy dolgozzon egy tagosítási törvény-javaslatot ki, mely elkészülve 1875 januárjában föl is terjesztetett a képviselőházhoz, — azonban éppen minden eredmény nélkül.

Midőn aztán a panaszok mégis csak igen hangosak lőnek: az erdélyi képviselők egy bizottsága több kérdést intézett a törvényhatóságokhoz és több egyeshez. Az erdélyi gazdasági egylet azonban már előbb utolag alapos tanulmánya tárgyul tévé az ügyet; más államok idevonatkozó törvényei megvizsgáltattak s mindezek alapján törvényjavaslat készült, mely a „Kelet” hasábjain is megjelent s mely 5 szakbizottság vizsgálatán keresztül vitetve, gondosan megvizsgálva és kijavítva a képviselőház s több irányadó tekintély elé terjesztetett.

E közben azonban megjelenik a birtokrendezést illetőleg ama famozus miniszteri rendelet, melyet e tisztelt lap ismételve bírálta alá vetett — s éppen ezért fölösleges is volna e rendeletre még több szót is vesztegetni.

Felettébb elszomorító azonban az a tapasztalat, hogy bizonyos körökben még ma sem tudnak lemondani arról a nézetéről, mintha e fontos ügy szabályozása kiválóság jogi ügylet volna. Holott az egész birtok-rendezés kérdése éppen azért feneklett meg oly végképen, mivel a jogügyleti formák egész hálójával vették körül s annyira behonyolították, hogy most már igen nehéz volt e háló kibontása s az egész ügynek a maga egyszerű természetes jellegére való visszavezetése.

Nem lehet ezuttal feladatunk mind-

azt ismételnünk vagy ujjal megvilágítanunk, a mi a tagosítás kérdéséről e hasábjain már elmondatott; mintán azonban úgy halljuk, hogy még több tagosítási törvényjavaslat van készülőben, vagy legközelebb már ama bizottság elé kerül, mely a gazdasági egylet ismeretes tervezetének megbírálásával is meg van bízva: időszerűnek tartjuk szerény nézeteinket röviden előterjeszteni az egész ügyre vonatkozólag, illetőleg bátrak leszünk néhány idevonatkozó kérdésre tiszta és határozott feleletet adni.

1. Lehet-e a birtokrendezést, illetőleg a birtok-részeket beosztását a többség vagy kisebbség határozatától függővé tenni, s ha nem: minő körülmények irányadók a tagosítás keresztülvitelére nézve?

Hogy Nagy Károly, avagy Szent István a ma már teljesen elévült s a mai közgazdasági tapasztalatokkal ki nem egyeztethető három forduló rendszer — de a mely ezelőtt közel 1000 évvel bizonyos nagy előmenetelt, sőt gazdaságilag szükséges intézkedést jelentett — a többség határozata alapján vitte volna keresztül: aligha nem kétséges; de az meg éppen bizonyos, hogy a földek és legelők mai felosztása, bármily régi és elévült, nem valamely többség határozata alapján, hogy úgy mondjam: nem törvényszerű végzése nyomán vitetett keresztül; mert, ha a római jog bizonyos befolyást gyakorolt is a mi jogfejlődésünkre: a romai földmívelési virágzás korában inkább szabad, mintsem törvénykezési formák közé szorított földmívelési rendszer vala érvényben. A három forduló rendszer egy még alig megtelepedett nép számára lehetett igen előnyös, de a mi már kulturfejltségünk közepett teljesen használhatatlanná vált immár.

A magyar törvényhozás előre láthatja, hogy a többségi határozatok, vagy birtok többségének tulajdonosai részéről nyilvánított ohaj feltétele mellett csak igen kevés községben lehet a tagosítást keresztülvinni s ezért határozta, hogy a birtok egyharmada elégséges a tagosítás kérésére, sőt mint tudatik, egy lépessel tovább is ment s a községi vagy alapítványi birtokokat a harmadba beszámították.

Mig ma is tehát, nem a birtok, sem a birtokosok többsége dönt, hanem éppen a kisebbség rendelkezik a többségnek, hogy a szabályozás megejtendő. S mégis, minde mellett, nem lehet haladni, mivel a jogügyleti hiányos eljárás oly végnélkül való húzást balasztat tesz lehetővé, hogy a lebonyolítás majdnem lehetetlen. De, ha már egyszer a kisebbség helyzetetett a többség felé: egészen mindegy, ha $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ avagy $\frac{1}{100}$ birtokot kell-e kimutatni, mert a ki-

sebbség mindig csak kisebbség marad. Mitán azonban annyit már elismertek, hogy a tagosítás szükséges, a keresztülvitelénél irányadó csak az lehet, hogy minden oly birtok-forma, mely a szabad birtok-használatnak útjában áll, elkarosíttassék, hogy elvégre a birtok és birtok-formák szabályozása annyival inkább végrehajthatassék, mivel a gazdasági haladás és fejlődés lehetetlen, ha a birtok-használat teljesen szabadná nem tétetik, s mivel a birtok szabad használatát semmi nemű többség határozatától függővé tenni nem szabad, nem lehet, mihez képest a tagosításnak általánosnak, kivétel nélkülinek kell az állam részéről tétetnie.

— Fontos vasuti értekeztet.

A délnémet-osztrák-magyar vasuti kötelékben részes vasutak képviselői e hó 15-én Münchenben értekeztetést tartanak, melynek napirendjén több fontos tárgy leend. Ezek közül minket közvetlenül érdekel az, hogy új specialis tarifa fog megállapítani a gabna szállítmányokra nézve az osztrák állami, a tisztavidéki és a magyar kir. állami vaspályák állomásairól a délnémet vasut állomásokig s meghatározatik egyszersmind a gőzhajón Passauig érkező áruk viteldija. Az új gabnatarifának a mostani dijakhoz jelentékenyen olcsóbbnak kell lennie, mert a magyar közlekedési miniszterium tudvalevőleg ezt alapfeltétellé tüzte ki, midőn néhány héttel ezelőtt a kartellszerződést jóváhagyta. — A Délnémetországi felérvényes tarifák ez új átdolgozása alkalmából az osztrák és magyar vasutigazgatóságok még azon további reformot is élethe akarják léptetni, hogy az osztrák magyar állomások tarifáit külön fizetben adják ki, mi által a kereskedő világkönyvebb áttekintést nyer a díjtételek fölött s a föltötte terjedelmes tarifa is megmentetik a tulságos bonyodalmasságtól.

— Az uzsora kérdés, melyre vonatkozólag a kormány már jó ideje egy előterjesztés benyújtására van a képviselőház által utasítva, beható tanulmányozás tárgyát képezi ez idő szerint a igazságügyminiszteriumban. Számos szakfőúrunk, a képviselőház több tekintélyes tagjának véleménye hallgatottott ez ügyben ki, s értesülésünk szerint valószínű, hogy a kormánynak erre vonatkozó előterjesztése nem sokára a képviselőház asztalára kerül. Ezen előterjesztés, mint halljuk, törvényjavaslat alakjába leend öntve, s a telekkönyvi bekebelezés által biztosított követelésekre nézve törvényes kamatát fog állapítani.

— A magyar miniszterek Pipitz, Wodianer és Lucam urakkal tartott értekezletén Lucam az egész bankügyre vonatkozólag kifeje-

Huszonegyedik levél.

Genf, október 17-én.

A kérdéses találkozás nagyon rozslutott ki. Csak arra vezetett, hogy még nagyobbítsa a bizalmatlankodást. Úgy látszik, hogy mindkét oldalról sértő szavak ejtettek ki. Vajjon melyik volt közülük hibásabb? Félek, hogy Bird ur igen merev volt anyám irányában. Az ember jó tulajdonban jelennek néha hibáik; mondtam már neked, hogy ő angol minden ízében, hogy nagy bölcsész, oly sokat tart az őszinte egyenes beszédre, hogy néha igen száraz merevséggé fajul az nála.

Előbb anyámmal találkoztam a lefolyt beszélgetés után; halvány volt, mint mikor az ember valamely igazgatottságot állott ki.

— Marcel, szóló hozzáam reszkető hangon, szegény idegemint igen kemény próbákra teszed ki mostanság. Nem teszek érette szemrehányást neked, csak azt óhajtom, hogy vedd tudomásul áldozatkésziségetemet. — S e szavak közben hűvel dörgölte be halántékait, homlokát erősítő borszeszszel.

— De hát mi történt? kérdém; valóban attól kezdtem tartani, hogy a jámbor anyagi természetű Bird ur, ez egyszer valami heves-ségre engedte magát ragadtatni.

— Isten a tanum, felelt anyám, hogy elhatározván magamat a Birdel való találkozásra, el voltam tökélye, hogy mindent a legjobb színben lássak, annyira szívemen fekszik

té nézeteit, de a „B. Corr.” szerint a magyar miniszterek erre azonnal nem reflectáltak, holnap teszik meg majd észrevételeiket. Közeldésről e napokban csak sem lehet. Rothschild br. 80 millió rente kibocsátásának egész tervét előterjesztő Szell pénzügyminiszternek. Az osztrák miniszterek ez alatt szinte tanácsot tartottak, mely után a magyar miniszterek Auerperg hercegnél értekeztek azokkal. Az érdemleges alkudozások folytatásának ideje még nem határozott meg.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr” azt tapasztalja, hogy a népoktatás 1868 óta nemcsak anyagilag haladott, de szellemileg is kiszámíthatatlan gyümölcsöket termelt. Ha van, miben a népoktatási törvény hiányos, az az, hogy a tanfelügyelőket behozva, nem adott kezükbe semmi végrehajthó hatalmat, mivel ambíciója sikert biztosított volna ki. Ugyszólván egészen a mások jóakarátának inséges kényerén tengett. A népiszkolai hatóságokról szóló törvény, melyet a képviselőház tárgyaland, éppen azért érdemel különös elismerést, mert a tanfelügyelőt beillesztve a közigazgatási bizottság keretébe, végrehajthó hatalmat ad kezébe, szavának súlyt kölcsönöz s működése nyomán biztos sikereket növeszt. A felekezeti szabadságot ő is tiszteli, de szeretetében nem megy annyira, hogy az állam jogainál magasabbnak vegye. Felekezeti autonómia alatt nóték nagyra a nemzetiségi kigyók, melyeknek fejletapossáira bizony bátorság és erő kellett. Neki nem kell sem protestáns, sem non protestáns állam, hanem kell mindenáron magyar nemzeti állam. Mert haladásunknak, felvirágzásunknak, fennmaradásunknak ez az egyetlen örökké erős záloga.

A „Kelet Népe” nem teheti fel Tisza Kálmánról azt a szándékot, hogy a vámdügyi alkudozások tárgyalásának befejezése előtt visszalépjen. Bizalommal nem viseltetik Tisza iránt; politikájának helyességét kétségbe kell hogy vonja; de nem vonta kétségbe soha, hogy gyáva. Ha Tisza visszalépne most, midőn és mivel nehézségek merülnek fel s mind világosabb lesz a helyzet, ha a feladat nehézségeitől, a felelősségtől visszariadna és visszavonulna azért, hogy talán ismét a felelősség érzete nélküli népszerűség kényelmének és örömeinek éljen, vajjon minő igényeket tarthatna még arra, hogy komolyan politikai egyének tekintessék? És mivel Tisza Kálmán hazafiságában és bátorságában nem kételkedett soha, a visszavonulásáról felmerült hírt nem hiszi, nem biheti egy percig sem, és nem tekinti egyőbnök, mint jellemző „symptomának. De jellemzőnek igen is tekinti.

Az „Egyetértés” tudja jól, miért mennek oly savanyu arczczal Bécsbe a magyar miniszterek. Egy hosszú ortt már hoztak haza a miniszterek, de el is tussolták azzal, hogy akkor még csak az alkudozás napjának kitűzése volt

a te boldogságod! annyira keservesen esik nekem, téged megszorítani! Imádkoztam volt előre s tele voltam jó reményekkel. De Bird ur, úgy látszik azon feladatot tűzte volt maga elé, hogy még inkább élessze bennem a bizalmatlanságot s igazolja elővéleményemet... s e szavak után ismét elkezdte dörgölni homlokát a szeszszel.

Heves haragra gerjedtem e kis szeszszes üvegese iránt s szerettem volna azt lábaimmal összezúzni. De megelégedtem azzal, hogy kivégym kezéből s egy távolabbi asztalkára helyezzem azt, hogy el ne érhesse.

— Inkább ablakot kellene itt nyitni, szólék, az egész szoba tele van bűdös szaggal... Az ördög elárulta magát. Megmutatta-e anyámnak hasított körmű lábait?

— Te most tréfálni vélsz, szólt komolyan anyám. De lesz idő, midőn belátod te is, hogy az ördög különféle alakokban képes megjelenni a világban, még becsülete s ember alakjában is.

— Azt tehát elismeri anyám, hogy Bird ur egy becsületes ördög, ez is nyereség résznkről.

— Az előny nem sokat ér. Csak az a valódi erény, a mi kedves isten előtt.

(Folytatás következik.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Mire Paulina.

egény levelekben.

Írta:

FERBULIEZ VICTOR.

Második kötet.

(Folytatás.)

Tinkilenczedik levél.

Genf, okt. 14.

Mindező szándékból történt, anyámnak kívántam tetetni; azt is akarom, hogy ne mondhasa rám: kerülöm a veszélyt s hogy ha jobban ismerném a kedves Angelint... szóval adtam szeretetreméltó irányában. Luz kisasszony kelett beválni; egészen megölel-kült; beszélt nekem a regényről, mit közelebből olvastam s a közelebből hallott hitzónoklitról. Ne tudom, jól emlékszem-e már, de úgy gondom, azt mondta, hogy e prédikáció nagyon kedves volt s az angoltól fordított regény en épületes.

Egészszűl voltam s ajkimon kellemes mosoly ult; s míg fülem e haszontalan fe-

cséget hallgatta, lelkem távol volt, a fülemile hangjára gondoltam, ama gyönyörűen csattogó hangokra, melyek nyitányát képezik egy-egy szép tavasz-éji hangversenynek.

Csak egy dallam ez mindig, de a csalogány hangján előadva — és ekkor felderül az éj, az erdő gyönyörtől reszket, az ég hallgatva figyel... E látomány nem akadályozott mosolyognom, azt hiszem, a nélkül, hogy reá gondolnék, tán még szépeket is mondtam neki. Luz kisasszony egyszerre csak elkomolyodott, simogatni kezdő hullámmatos fűrtjeit s úgy tett, mintha nagy figyelemmel vizsgálná kezeit; akaratom ellen érdekessé tettem a beszélgetést.

Egyszerre, a mint megfordítottam fejem, láttam anyám mozdulatlanul reám szegzett tekintetét, a mint gyönyörrel, egész elragadtatással szemlél szemüvegén át. Sikerkült a javulásom iránti reménynt felkelteni szívében.

Nem volt-e igazam, midőn azt mondtam, hogy nem tudok élni a világban?

Végét kell szakítanom a dolognak s kettévágni a csomót. Szerencsére Bird ur magára vállalja azt. Eszemre adta a minap egyszer, hogy ha anyám őszintén érzi azt, miket mondot, úgy bele kell egyeznie, hogy Paulálással valahol közömbös helyen kellene találkozniok; — hanem, tette hozzá — előbb abba kell beleegyeznie, hogy engem elfogadjon házánál; én, aztán kipuhatom, hogy mit tegyünk leg-tobbat.

Ez ajánlat nekem rendkívül tetszett. Közöltem azt anyámmal is, először elszörnyűlködött felette s végre még is megadta magát. De az a kívánságom, monda, hogy te ne légy jelen a találkozásnál; csak zavarálj minket. Azt akarom, hogy szabadon kérdezhessem ki mindenről Bird urat s kérdésem meglehetősértőleg hatnának reád.

Ez első találkozás holnaputánra határozottatott. Szerencsés eredményt reménylek tőle: Bird ur külseje, modora, arckifejezése ellentállhatatlan ékesszólással bírók és nem képzolek oly előítéletes embert, ki képes volna hatása alól menekülni, s mosolyával dacolni.

Felix, úgy találom, hogy könnyű előbbre haladni valamely dologban, hátrálni is megjárja, de egy helyben maradni! Já világ minden kinjai között tán a legkégyetlenebb a mozdulatlanlág. Szenvedek Felix, igen, kimondhatatlanul szenvedek e tespedés miatt, és több okonál fogva.

Huszdik levél.

Genf, október 15-én.

Mennyire ékeken szót tudsz lenni a hamis helyzetek szépítésében! hanem azzal legalább ne fáradsz magad, hogy utasításokat adj, miként jöhet az ember ily helyzetbe, azt én nagyon is jól tudom, inkább arra taníts meg, miként szabadulhatni meg tőle. Oh! jó barátok, semmi haszon bennetek! mily hű ábránd a ti bölcsességtök!

szövegben. Most már várjuk a másik beszámolót. A félhivatalos beszámolóban, bátran lehet az alkudozás megkísérlése. És ő inkább akar száz írt megírni, mint egy alatt, mint egy megállapodást a Tiszta-féle szellemben megített engedmények körül. Míg csak az alku hisz meg, reményünk és jogunk él. De ha egyszer az a Tiszta-féle jogfeladás létesül, akkor sem jog, sem remény. Így a nemzet még mindig lőket adhat saját sorsának és intézheti azt belátása szerint; amugy tíz, vagy mint keresztek most már husz évre adnak fel minden igaz érdekeit és jogait, tehát a lehetőséget is, hogy létezhet.

A „Hon” két fatális vonást talál gróf Thun Leo tervében, melyek közül egyik a baloldali, másik a jobboldali ellenzék nézeteiben feltalálható, de együtt sem ezek, sem a többi részletek nálunk egy emberben és egy pártban sem találhatók fel. Midőn Thun Leo az egyes tartományok nagyobb önállóságát és csakis az elkerülhetetlenül szükséges „közös” ügyek fenntartását követeli — talán a visszhangra a magyar baloldalon, ha a közönségi personális unióra oltadna le; de ez nem lehet, mert ő „összemonarchiát” akar. Midőn hirdeti, hogy a „rendszer” rossz, hogy a kiadásokat addig kell redukálni, míg fedezhetők, midőn a szabadelvű fejlődést és állami feladatokat előadhatatlan követelményeit ignorálja, akkor egy kissé emlékeztet Sennyeyre és pártjára, lehet, hogy clericalis vonzalmait is visszhangra találánának itt-ott a pártban, de vakmerő felforgatási terveitől e párt visszariadna. Hogy a szabadelvű pártot Thun sem közjogával, sem financiajával, sem politikájával ki nem tudná elégtetni, az kétségtelen. A dolgok így állván: Thun Leotól mi nyugton alhatunk, csak mások ne féljenek tőle.

Titkári jelentés.

a muzeum-egylet közgyűlésén márczius 6-dikán 1876.

(Vége)

A czélt az egylet alapszabályai világosan és szabatosan körülírva így határozzák meg: „1. §. A muzeum-egylet czéla, Kolozsvárt egy országos muzeumot állítani és állandóul megállapítani.” továbbá: „4. §. Az egylet a muzeum által igyekszik a hazai tudományos törekvéseket előmozdítani, a tudománykedvelőket tárnitni, a tanulni akaróknak segédeszközöket nyújtani: ugyanazért a fenn (3. §.) elősorolt intézeteket meghatározott időben szabályszerű használatra mindenkinél díjmentesen megnyitja”; és végre „6. §. A muzeummal kapcsolatban a honismeret és az erre vonatkozó tudományok iránti kedv élesztésére munkál az egylet az által, hogy: a) Azon választmányi üléseken kívül, melyekben a muzeum anyagi ügyeit intézi, tartani fog oly választmányi üléseket is, melyeknek tárgyai lesznek főleg a honismeretre vonatkozó tudományos előadások és felvázolások; b) Működéseinek eredményeit havi akár kötetlen füzetekben vagy évkönyvekben közzé teszi; c) Mihelyt anyagi ereje engedi, tanismeretre vonatkozó tudományos pályakérdéseket tűz ki; honismeret terjesztő tudományos munkák kiadását segíti; tagjainak a honismeret érdekében akár saját az egylet megbízása következtében tett buvárlatait díjazza.”

Eldög tisztán, elég szabatosan meghatározott czél: És ha visszapiantunk az egylet tizenkét évi működésére, egész nyugodt öntudattal mondhatjuk, hogy a mit az egylet ez idő alatt tett, mind e czélra irányult; önmérettel mely többet is mondhatunk: nem mulasztottunk el semmit, a mit e czél elérésére tenni módotunk és alkalmunk volt. Ha pedig e pillanatban körülnézünk a hazánknál, sőt e haza határain túl is észlelünk, bátran kimondhatjuk azt is, hogy az e czélra törekvés s nálunk se egyebütt feleslegessé nem vált és nem is válhatik, sőt mentől több tudományos intézet keletkezik valamely országban, legyen az bár fensőbb vagy alsóbb tanintézet, tudós társaság vagy tudománygyűjtő magánegylet: annál inkább van szükség muzeumokra, a melyekre a tudományos intézetek és egyletek nem csak támaszkodnak, hanem a melyek sok esetben e tudományos intézetek keletkezését előmozdítják, sőt valóságos alapokai válnak ily intézetek létesülésének. Hiszen a mi saját hazai történelmünk nyújtja erre a legkézzelfoghatóbb bizonyítékokat. A m. t. akad. felállításának egyik lényeges indoka volt, a már létezett nemzeti muzeum tudományos kincsei feldolgozása; a kolozsvári tudomány-egyletem felállítását segítette és támogatta éppen a mi muzeumunk is; viszont látjuk, hogy országszerte, a mint a korábbi egymásután létesítia tanintézeteket, csaknem párhuzamosan velők keletkeznek mindenütt a vidéki régészeti és muzeum-egyletek. Oly szükségképpén kiserője az egyik a másiknak, hogy nem hogy az egyik létre jötte feleslegessé tenné a másikat, hanem ellenkezőleg életre idézi, a hol még nem is létezik.

Ha hazánk ma oly állapotban volna, hogy minden tudományos törekvéseket kijuttathatná hivatalból a szükséges anyagi támogatást és a még szükségesebb erkölcsi és szellemi ápolást, talán lehetne arról szó, hogy hasonló czélra

alakult magántársulatokra nincs szükség. Am csak úgy lehetne akkor is, ha szemet hunyunk annak a tagadhatatlan ténynek, hogy előhaladottabb és gazdagabb országokban, a hol a kormány és törvényhozás annyit tesznek a tudományért és ápolásért, hogy mi csak méltó irigységgel tekinthetjük az ottani állapotokat; ott sem váltak feleslegessé az ily társulatok és intézetek, a milyen a mi muzeum-egyletünk és muzeumunk. Természetesen: hiszen az állam és a kormány nem tehet meg mindent, mindent.

Lássuk már most, mi módon alakult a muzeum-egylet.

A kitűzött feladat természetéből folyt, hogy az alakult egyletnek mindenekelőtt pénzre volt szüksége, és hogy ennek következtében, a mint hogy más egyletek alakulásakor se történik különben, a rendes tagság legfőbb alapfeltételéül az alapszabály a pénzbeli fizetést akár alapítvány, akár évi járadék, akár értékes gyűjteményi tárgyakban tünteti fel. Az akkor létezett politikai viszonyok rendkívül kedveztek az egylet létrejöttének; tag és adomány annyit gyűlt, hogy noha a tett ígéretek tetemes része nem teljesült, a muzeum-egylet ma nemcsak gyűjteményeiben bír nagy értéket, hanem tekintélyes alapítványokkal rendelkezik, a mely évenként a 10,000 forinttal valamivel meghaladó évi jövedelmet biztosít az egyletnek. Mindazonáltal nem érezhette magát az egylet biztosítottak. Egyik főbaj volt a hajlék nem léte; bár mi módon igyekezett is az egylet módját találni az állandó helyiség biztosításának, mindenképpen azt kockáztatta volna, hogy a helyiség megszerzése megemészti az alapítvány nagyobb részét és a választás a közt volt, hogy legyen-e muzeum hajlék nélkül, vagy muzeum épület muzeum nélkül; így is évenként tetemes házbért fizetett az egylet, a melynek összegét jobban szeretne volna más célra fordítani és a mely igen is jól elfért volna a gyűjtemények átalányaiában. De ez csak anyagi baj volt és ezért tűrhető.

Nagyobb baj volt az egylet alakulása módjából és körülményeiből származott az a viszony, a melynél fogva az egylet nem tehetett tagjainak szoros kötelezősége a tevőleges és productív tudományos munkát, a melyet már természeténél fogva még a szoros értelemben vett szaktudásra sem lehet kimerít adagokban rábíni. Így történt, hogy noha az egylet megindította évkönyveit és más kiadványait, a közreműködő tagok száma és annál fogva a felmutatott irodalmi munka mennyisége aránylag csekély volt, noha minőségileg nincs okunk évkönyveink tartalmát kicsinyelni. Ehez járult még az is, hogy az egylettagok túlnyomó sokasága az ország minden vidékein szétszórva és távol laktak, a minek következtében közvetlenül nem vehettek részt az egylet működésében, az egyletnek pedig a velők való érintkezést felette nehezítette az a körülmény, hogy soknak lakhelye, sőt némelynek kiléte is ismeretlen volt. Az első felhevülés lehelése és a politikai viszonyok megváltozása a nagy közönség figyelmét más irányokba vonta el, az általános pénzügyi viszonyok se maradtak befolyás nélkül, szóval mindennek következménye az lett, hogy még az első tíz év alatt is, a melyre az először csatlakozott részvényes tagok kötelezték volt magukat, részint az országból való eltávozás, részint más sajnós körülmények következtében a részvényes tagok tetemes száma már csak névleg tartozott az egyletnek, egy második tetemes rész a tíz év elteltével kilépett, az ifjabb nemzedék nem igen csatlakozott: úgy hogy az egylet részvényes tagjaiban erősen megfogyatkozott; az igazgató- és alapító tagok megmaradtak ugyan, a mennyiben még életben voltak; de részint távollétük miatt, részint hivatásuk teendőivel lévén elfoglalva, nagyon kevés részt vettek az egylet működésében. Sőt a mi az egyletnek egy tekintetben szerencséje volt, más tekintetben kárt okozott, azt mondták sokan: a muzeum ügyei vezetése oly jó kezekbe van letéve, hogy reánk és a mi közreműködésünkre ott szükség nincs.

Ebben az állapotban találta a muzeum-egyletet és a muzeumot a tudomány-egyletem megnyitása.

Ha nem is jó vala létre a szerződés a kormányval, két öröndetes reményt minden esetre táplálhatott az egylet; egyfelől azt, hogy az egyetem tanárai és hallgatói sietni fognak a magok tudományos törekvéseire felhasználni azt az anyagot és azokat a segédeszközöket, a melyeket a muzeum gyűjteményei nyújthattak; másfelől azt, hogy az egyetem tanári testülete, tömegesen csatlakozván az egyletnek, éppen azokat a tudományos munkaerőket fogják nyújtani, a melyek addig hiányoztak, annyival is inkább, mert fel lehetett tenni, hogy egy tudományos egylet működésében való szorgalmas és buzgó részvétel nélkülözhetetlen a társadalmi nélkülözhetetlenség is nyújthat kárpótlást, a melyeket az idegen városba származott ember mindig érez, és különösen akkor érez leginkább, ha ez ismeretlen város kisbék, mint az, a melyben azelőtt élt. Az első remény beteljesedett.

A kormányval kötött szerződés alapján a muzeum gyűjteményei ma az egyetem tudom-

mányos czéljainak szolgálnak, és annyira szabad rendelkezése alatt vannak az illetőknek, hogy csak magoknak tulajdoníthatnák, ha nem vennék annyi hasznukat, a mennyit vehetik. A második remény csaknem egészen megvalósult. Nem lehet feladatunk e minden esetre feltűnő jelenségek okait fűrkészni; be kell érniünk annak a ténynek a megállapításával, hogy az egylet részéről semmi sem történt, a mi e távol maradás alapos indokait szolgálhatta.

Azonban a kormányval kötött szerződés tetemesen javította az egylet anyagi helyzetét. Nemcsak hajlékot biztosított legalább egyelőre 50 évre, hanem tekintélyes évi járulékkal is gyarapította az egylet jövedelmét, úgy hogy ma az egylet plus-minusz tizenhatezer évi jövedelemmel rendelkezik.

Am e fényes fémernek is megvan a maga hátlapja. A hazai közönség ennek következtében azt kezdte magával elhitetni, hogy már most a muzeum jövője biztosítva van, nincs többé szüksége anyagi támogatásra. Ennek az lett a következménye, hogy a részvényes tagok tömegesen visszavonultak, újabbak nem csatlakoztak, az alapítók és igazgatók száma a természet törvénye körélethetetlen következtetéséig fogva évről évre apad, új alapítványok nem fordulnak elő és így hova tovább mindig gyorsabb léptekkel haladunk a felé a pont felé, a mikor lesz muzeum, lesz e muzeumunk szép alapítókja, de nem lesz egylet, a mely mint érdekelt tulajdonos az intézetet fentartsa és gyarapítsa.

A jövő esetőségei közt még az is ott van, hogy a muzeum ismét önálló lesz és ekkor ismét előáll a hajlékrol való gondoskodás szükségessége; de ha ezt ki is hagyunk a számításból, maga a gyűjtemények folytonos gyarapodása neveli az intézet szükségét. A mely jövedelem még ma gazdagnak látszik, rövid idő múlva már szűkék, elégtelenné válhatnak; maga a fentartás napról napra több munkát, több költséget vesz igénybe, semmi körülmény közt sem hitethetjük el tehát magunkkal, hogy elegendő van, hogy további pártolásra nincsen szükség. Ime, tisztelt közgyűlés, ott vagyunk, a honnan kiindultunk; nincs elég pénzünk, de főleg nincs elég emberünk.

Mulhatatlan kötelezősége vált az egyletnek, a maga saját lételet biztosítani; emberileg szólva, megörökíteni. Az a czél, a melyre az egylet alakult, még nincs elérve és nem is lesz soha úgy elérve, hogy az egylet létezésé feleslegessé válhassék. Az egylet szervezésére, működésének mikéntjére nézve lehetnek eltérő nézetek, de az igazgató választmányának szilárd meggyőződése, hogy az egyletnek léteznie kell. A mit az alapszabály 58 §-ke mond, „az egylet felbomlani nem szándékozik; tagjainak száma megkevesedhetik, de a megmaradtak mindig kötelesek az intézetet gyarapítani, és a közhaza számára fentartani” most is és jövőre is törvény nekünk és az fog maradni. Gondoskodunk kell róla, hogy az egylet ki ne haljon, sőt hogy tagjainak száma szaporodjék, és ha az igazgató választmány e pillanatban határozott javaslatot nem terjeszt ez iránt a t. közgyűlés eleibe, legalább kifejezetten kellett adnia az érzett szükségnek. Legyenek az egylet tagjai és a közönség figyelemztetve, ériék az ügy, még van rá idő; de már csak azok a veszteségek is, a melyeket a lefolyt évben a halál okozott az egyletnek, eléggé sürgetnek, hogy a megüresült helyek betöltéséről gondoskodjunk.

És itt legyen szabad a kegyeleti kötelezőségeit teljesíteni azok iránt a, fájdalom, már csak néhány tagtársaink iránt, a kik, a mennyire tudomásunk terjed, éppen az eltűnt évben távoztak el körülökből oda, a honnan visszavárártak. Kriza János, Fülöp István, Foly Mihály, Nagy Ferenc tanár, gr. Bothlen Pálné. Minden egyes név fájdalmasan érintő szomorú jelölője egy megüresedett helynek nem csak a mi egyletünkben, hanem a köz- és társadalmi élet terén is. Az új nemzedékekben és a nemzet reproductív erejében helyezett bizalmunk tiltja az általános pótolhatatlan veszteséget említenünk ott, a hol a gondviselés megmásíthatatlan végzése szerint szükségképpen mindig új faj áll a kihalt helyekbe; de ha az örökre élő nemzet, mint a küzdő hadsereg sorai, az elhullottak tetemein át lép a harc napi rendjére, nekük a kor- és bajtársaknak mégis pótolhatatlan az elvesztett munkatárs, rokon, barát, sőt még csak az ismerős is. Nyugodjanak a fáradt munkások! mi pedig tiszteljük drága emléküket és tartunk fen, példájára és mintájára a serdülő nemzedéknek, a mely csak sirhantjaikat fogja ismerni.

Szíveskedjék a t. közgyűlés már most a részletes jelentéseket meghallgatni, és azután ítéletét kimondani az igazgató választmány utolsó évi sáfárkodására.

Jelentés

a régiség- és éremtár gyarapodásáról és állapotáról az „Erdélyi muzeum-egylet” 1876 márczius 6-án tartott közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés!

Mai jelentésemet ismét annak az öröndetes ténynek előadásán kezdek: hogy régiség- és éremtárunk a lefolyt 1875. évben

is tetemesen gyarapodott. Gyarapodott pedig 22 adomány és 1 vásárlás után 287 darab régiséggel, 214 ezüst, 26 rézermével és 13 db. más anyagból készült pénzügygyel és fémmel. De gyarapodott még más tekintetben is, a mennyiben még igen számos és érdekes darab vált gyűjteményünk tulajdonává, a mely azonban az alább felfejtendő körülmények miatt még nincsen tényleg beszolgáltatva.

A mi a régiségtár gyarapodását illeti, általában ki lehet mondani, hogy nagyon kevés és ritka kivétellel, minden egyes tárgy magábanvéve érdekes. Hiszen nem lehet képzelnéi oly apró, oly keveset mutató régi tárgyat, a mely a valódi régésznek valami érdekes adatot ne tudna elmondani. De a lefolyt évben ide begyűlt tárgyak közt egynehány olyan is van, a mely a szó teljes értelmében, mint egyes darab is tekintélyes és érdekes voltával diszere válik gyűjteményünknek; mint ilyenek különösen kitűnnek: Bethlen Katalin fejedelemné eredeti pecsétnyomója 1698-ból, gr. Bethlen András adománya; egy csontból készített lengyel marsaltól (pulawa), a melyen Radziwyl Stanislaw Károly, Woronieczky Korybut Dénés Miksa, Jablonowsky Demeter és Lubomirsky Márton lengyel vezérek nevei be vannak véve, gr. Eszterházy István adománya; egy régi kis vas-ágyu Andrásofszky helybeli harangöntő adománya; egy rendkívül szép bronzkori cserépkanta, a rákosi közönséggyűjtés adománya; az az elefántcsontnyúl ezüst díszbuzogány, a melyet a horvát nemzet néhai gr. Haller Ferencnek adott, a mikor bálná lett, gr. Mikó Imre ő nmiga adománya, és végre nem hagyhatom említés nélkül fáradsátlan gyűjtőnkét, Torma Károlyt, a ki egyszerre 262 darab vegyes régiséget szállított be, a melyek közt a történelemelőttiek szám és minőség szerint különösen kitűnnek. Általában, a mióta a figyelem ez őstörténelmi maradványokra irányult, a mi gyűjteményünkben is szaporodik az őskori érdekes régiségek száma és ha lesz mód, hogy e folyó év nyarán az antropológiai congressus alkalmából Budapesten rendezendő tárlaton mi is megjelenejünk, igen tekintélyes és válogatott darabokból álló kiállításnyal fogunk hozzájárulhatni.

Az éremtár gyarapodása számszerint följulja ugyan a régiségtárt, de érdekességre nézve messze elmaradt tőle; ha kivesszük a leydeni egyetem emlékérmét (bronz), a tudomány akadémiától beküldött Czuczor Fogarasy (ezüst) fémert, a csernovitzi egyetem megnyitására vert (britaniai fém) fémert, egy francia (bronz) gyűnyfémert, a melyet br. Bánffy Zoltántól kapunk, a nagy számmal begyűlt pénzek közt nem igen akad olyan, a mely gyűjteményünkben még nem volt meg, és még az a 75 gyűnyűrű darabból álló római (ezüst) pénzügyjtemény, a melyet Torma Károly a Csicsó-Kereszturon eszközölt ásatás leleteiből beküldött, csak annyiból szaporítja gyűjteményünket, hogy a megelévő kopott példányokat e szép és ép példányokkal kicserélhetjük.

Gyűjteményünk egyébiránt rendben van. Minthogy azonban az 1864-ben elkészült eredeti leltárak a folytonos szaporodás további beiktatására már nem alkalmasak, mert amindig hozzá csatolt toldalék által a rendszeresség veszett el, e folyó év nyarán beáll merőben új leltárak készítésének szükségessége.

A múlt évben az igazgató választmány egy új eljárást kezdeményezett érem- és régiségtárunk gyarapítása érdekében, a mely remélhetőleg a legszebb eredményekre fog vezetni. Az az évi átalány, a melyet a gyűjtemény gyarapítására fordíthatunk, noha elég-séges volna egy kezdetleges állapotban lévő gyűjteménynek, a mely még olcsó apróságokat vásárol, a mi gyűjteményünk jelen állapotában vásárlásokra igen csekély.

Nem is beszélve bel- és műbecc által kitűnő oly régiségekről, a melyek közt sokszor egyetlen egy darab ára, nem százakra, hanem ezerekre megyen, és a melyekhez csak oly gazdag muzeumok szálhatnak, a milyen a british muzeum, vagy olyanok, a melyek számára egy gazdag és bőkezű kormány vásárol, mint a milyen a berlini muzeum; még egyes ritkább érmeknek is akkora az ára, hogy egész átalánnyunkkal alig tudnánk egy év alatt három, négy darabot megszerezni, annyival is inkább, mivel e téren magán gyűjtők és utazó ügynökök nagy számban versenyeznek velünk. Ezt tekintetbe véve elhatároztam az igazgató választmány, hogy az összeg tetemes részét évenként ásatásokra fogja fordítani.

A lefolyt évben ily ásatások történtek Csicsó-Keresztur határára az ott heverő telep helyén Torma Károly alelnökünk szakértő és buzgó vezetése és felügyelete alatt, és a Barcozi határon Erdővidékén az én felügyeletelem alatt. Torma eredményei felülmutatták a reményt; egy egész kis muzeumot alkotó sora az érdekes tárgyaknak került ki egy földhöz és egy más ismeretlen rendeltetésű terjedelmes épület kiktárt alapfalai közül. Ezek azok a tárgyak, a melyek már a muzeum tulajdonai, de még nincsenek beszolgáltatva, mivel Torma ur fentartotta magának a jogot, hogy egy részletes monographiában ő maga ismertesse. Az én eredményeim nagyon csekélyek. A pogányisírok, a melyeket felásítottam, már ki voltak kutva és

feltúrva. Igen kasszó jutottunk anik a tudomásra, hogy ott élők léteznek.

Noha tehát az ily ásatások eredményei egyáltalában nem számíthatók ki, tőlünk napról napra annyi új helybeliünk jűnk nyomába, hogy hasznosabban nem kthetjük el a régiségtár gyarapítására szánt nzt, mint ha mentől több helyt ily kutató ásatásokra rendezünk.

Még meg kell említenem, hogy dr. Koch Antal barátom évkönyvünk legközebből megjelent füzetében szakszerűen ismerle a gyűjteményünkben lévő kőszerszámokat. Ezért annál nagyobb köszönettel tartozunk, ível e tárgyak tudományos felhasználásában fontossága a kőszerszámok meghatározása.

Ez t. közgyűlés, a mit régiség- és éremtárunkról jelenteni jelenlegi kötelességem volt.

Fiály.

KÜLFÖLI

Kolozsvár, 1876. márcz. 8.

Az összes küldemények erősebben közreműködtek a mult hétben a hercegvárnai lázadás lecsendesítésében. Ausztria-magyarország s Oroszország egyaránt minden földrészt kizáró módon tudatták a lázadók vezével, hogy a küzdelem tovább folytatása esetén a küldemények minden erkölcsi támogatást megvonnak tőlük s hogy ha el nem fogadják a felajánlott amnestiát, akkor körélethetetlenül átletve lesznek a hadi jog szabályainak. Ugy látsk, hogy e nyilatkozatok, melyeket a bécsi kormány Dalmátiában igen komoly rendszabályokkal kísért, nem maradnak hatás nélkül a lázolókra. Már a hét folyamában sokan bejelentették meghódolástukat s noha a küzdelem nagyrésze még nem mutat hajlamot a fegyverletésre, a lázadás, úgy látszik befejezésének végstadiumához közeledik.

A franciaia politikai életigen nagy hullámokat vetett. Az ország a tenap, mártus 5-én tartott pótválasztásokra térszült s a kormány újalakulásának processza is nagy mértékben lekötötte figyelmét. Szonyoloz kerületben volt új választás s a di táviratok híhetleg már meghozzák az eredményt, mely iránt azonban már a mult héten éves kétség forgott fenn. A választandóknak alább fele okvetetlenül köztársasági lesz s ij a párt az új kamrában kétharmad-résznél többséggel fog birni. E tény előtt Mac-Mahon főnagyság sem zárkózhatott el s egész héten lytak a tárgyalások a cabinet olyan reorganitioja ügyében, mely a jelen helyzetnek megfelel. Az új kamaratöbbség s vezérházi folyti dícséretes mérséklettel léptek föl s tapintatlan igyekeztek eloszlatni az aggodalmakat, melyek a köztársasági párt diadala folytán sok helyen fölmerültek.

Maga Gambetta jár e téren legelő, s a mult hétfőn Lyonban oly köztársasági programot adott elő, melynek mérséklete valóban meglepő, s mely épen ezért, a lakosság felvilágosodottabb körében a lekellemesebb sensitivót keltette. Használ szellemi programot dolgozott ki a balközépi képviselő értekezlete, mely egyszerűsind tudatta Mac Mahonnal, hogy csakis köztársasági elemekből álló miniszteriumot fog támogatni. E szellemben úgy látszik valóban megtörtént a kormány átalakítása, s az új miniszterek névsora, hir szerint a hivatalos lap holnap közlésében fog közzétetni.

A spanyol nép végre-válgára megálta a karlismus teljes leveretésének trümét. Az ország minden községében prdmatio tudatja a néppel, hogy a háboruhalvége van, s hogy a király, a vitéz hadsereg a kormány az összes pártok hazafias közreműködésével véget vetettek a lázadásnak. Nehéz nap mulva tartja Alfonz király a hadsereggel részével diadalmas bevonulását Madridba, hol rendkívüli ünnepélyességekre készülnek. Már a mult héten minden este ki volt világít a főváros; a carneval utolsó napjait az örökre rendkívül megélénkítették. A király héten vonult be Pompelnába, s a carlisták tömegesen hódoltak vagy szöktek meg; egyedül a francia földre 15.000 lázadó menekült. Elhelyezték a francia kormány sok bajt és kétséget okoz. Don Carlos és rokonai Angolorsaga utaztak. Mihelyt a pacificatio teljesen bejeztetik, a spanyol kormány 35.000, némekek szerint 50.000 embert készűl Cuba szigére küldetni hogy az ottani lázadást elfojtsa.

A szerb viszonyok alakatáról egész héten fölötté kedvező hírek érkeztek. Több városban komoly zavargások fojtak elő s azt is jelentették, hogy általánoscommunistá lázadás tört ki, s Kragujevácban kiküldötték a communista köztársaságot. Noha hírek még nem nyertek megerősítést, kétségtelen, hogy az ország helyzete rendkívül változó, s hogy Milán trónját a legkomolyabb veszly fenyegeti.

Használ kellemetlen hírek keznek Romániából, hol a kormány állása neg van ingatva. A pénzügyminister 10 nemes kölcsönjavaslatot terjesztett elő, me a pártokat annyira elkieserítette, hogy Gha Demeter, a ház elnöke s egy tekintélyes érdek vezetője, csak azért, hogy a kormány ellen szabadon opponálhasson, leköszönt e elnöki áll-

lásról. Időközben a ház pénzügyi bizottsága elvetette a pénzügyminiszter törvényjavaslatát.

Ugyanezok Orcsuo, a senatus alelnöke is leköszödt é pedig azért, mert a kormány ugyanazt a politikát követi, melyet a senatus nemrég roszalt A ház a lemondás elfogadását 39 szóval 10 len megtagadta. Szavazatát a kormány ellenállatlansági szavazatnak értelmezik. Másállamokban fontosabb esemény nem igen mert föl.

A „kolozsári orvos-természettudományi társulat” második természettudományi estéje.

187. március 3-án.

(Vége.)

8. Az uállati (kainozoos) v. harmad-korsza elején a kárpáti homokkő lepedése hason természetü viszonyok közt folytatódik. Nemcsára azonban a földréteg compressiója legnagyobb fokra hágván, Erdély nyugoti és keleti lőben hatalmas szakadások keletkeznek a régebbek helyein s a másodkori töredékei a káti homokkő takaróján keresztül magasan lőszorítottak. Ez által jönnek létre a Torozsi- és az űrhegység-, a Persányi és a Nay-Hagymás hegységeknek magasra felnyúló nésszirteji; egyuttal az erdélyi medencze három felől teljesen el lesz zárva s csupán északnyugati sarkán és a Maros vonalán át marad n a közlekedés az erdélyi és a magyarországi medencze közt. Az alsó harmadkori rétegek fešbb része is lerakódik.

9. A hanadkor közepén az említett szakadások mentén vagy közelében, az akkor támadt rések és repedések a trachit ropant mennyiségben kitödül s új hegyesportokat (Vlegyászi űrhegység, Czibles, Láposi, Rodnai-havas) és hegyvoulatokat (Hargita) alkot, melyek z erdélyi medenczét még szűkebbre szabják a magyarországitól utóbb egészen elkölöni. A trachit helyenként (űrhegység, Lápo, Radnai-havasok) nemes érczet hoz magál a felületre, melyek a repedéseket kitöltik érczetlerek képződése.)

10. A tóhyt-vulkánok mőkődésének ideje alatt a fels harmadkorban, ezen medenczében agyagos, nárágos és trachyt-tufa-rétegek ülepednek le; nire a beltenger lassanként beszárad s ennel következtében előbb a gyps, aztán a medenze legmélyebb pontján a kőő is kiesik.

11. A magyarországi tenger a Maros vonalán újra lőr az erdélyi medenczébe, iszapjával befődi asőtelepeket s csupán a legkönynyebben oldól káli- és magnésiasókat oldja fel újra, miv ezek az erdélyi sőtelepek fedőjében teljesen hiányzanak. A tenger a sőtelepek háttára ródott agyag és márgatakaró vastagságából ité még sokáig tartá elboritva a medenczét. A legmélyebb helyeken meggyült sőtőmegek kstályodása is bekövetkezvén, valószínűleg az ezzel járó tőfogat nagyobbodás okozá azoknakúpos kiemelkedését, a mely a palás agyag é márga-burkot is magával emelte.

12. A ármadkor vége felé a beltenger vize lassankit kiédesül és fokozint kisebb térre szorul, lőszinűleg a magyar beltengerbe lefolyván. Ekor kezdődik a mostani folyórendszerek képzése is. A beltenger a harmadkor végén egészen megédesül (congeria-időszak) és Erdélynekölőli és keleti felében gyűl meg. Ugyanekkor űködnek a persányi-hegységben, a Maros-völgyben s még néhány helyen, az édesvizi teng partján, a kisebbszérű bazalt-vulkánok s mőkődésük a negyedkorba is belenyűlik.

13. Az egészen kiédesült s Erdélynek főleg déli felér az északi csupán a legmélyebb helyekre szorokzó negyedkori tóól iszap, homok és kavé ülepedik le s a partjain nagy mennyiségberlő ősemlősök maradványait eltemeti. Valőszínűleg ekkor jelenik meg az ősember is Erdy földjén, de kétségtelen nyomait még ne ismerjük.

Ezen knak végén e ő vize is lefolyik a magyar medenczébe s innen az Alduna szorosán keresztül a Feketetenger vidékére. A geológiai jelekör beáll vele az ősembernek biztos nyoma is kimutathatók Erdély földjén. A historiai é azonban jóval későbbre esik még. Közli a titkár.

Az árvíz.

A fővros. A főváros árvízi viszonyai tegnap és nem változtak; a budai és újpesti ár-borította részek viz alatt vannak ma is, a Duna nyenlő állást mutatott félhüvelyknyi változás mellett egész vasárnap márc. 5-dikén.

Az árvízbiztonság e napi ülésében az ó-budaikai és tákai egy kérvényt nyújtottak be, melyben kifették az ő városrészekben uralkodó nyomor és veszélyt s kérték a soroksári Dunaágnak megnyitását.

A bizóság egy vegyes bizottságot küldött ki a város a kormány képviselőiből, hogy véleményét mondjanak e tárgy felett.

A vizál egész nap 22' 8 és fél hü-

velyk volt, délben fél hüvelyketapadt, de este-re ismét felemelkedett 22' 8 és fél hüvelykre.

Az árvízbizottság márc. 6-ki teljes ülésén felolvastott egy verebőylevél, melyben figyelmezteti Nagy János ügyvéd a fővárosi hatóságot, hogy a Garam, Vág, Zsitva és Ipoly anynyira áradnak, hogy a Duna újabb áradásától lehet tartani.

A lipótvárosi előljáróság jelentése szerint négy ház bedelt.

A kertületi előljárók felszólítottak, miszerint gondoskodjanak az iskolák kiürítéséről, s terjeszsenek ez irányban véleményét az árvízbiztonság elé.

A szakbizottság véleménye azon kérvény felett, hogy a soroksári Duna-ág megnyitassék-e? A szakértők egyhangulag azon véleményben vannak, hogy a soroksári Duna-ág megnyitásából, előnyt nem várhat.

A vizállás foltozatosan 22' 8 és fél" és így változatlan már három nap óta.

A győrmegyei áradás. Már 13 napja, hogy a megye 55 községének határa viz alatt áll. Azután nem hogy enyhölne a baj, de sőt napról napra óriásabb mérvben lép előtérbe a rész, s nyomán a nyomor.

Alig hogy a roppant bősés után beállt az enyhőbb idő, már febr. 20-án ijesztőleg felszokott a vizállás, s már 23-án a kis Duna, Rába, Rápeza, nyomatra a nagy Duna által, vissza felé kezdett folyni. Már 25-én a Marczal is erős áradásnak indult, s a Rába vize egyesülve a Rápczával, ez pedig a Marosmegyből átsapó kis Duna árjával, egyszer csak azon vették észre, hogy míg nagy Duna Pataháztól egész Szőgyéig a védőtölést áthágta, Kulcsodnál pedig negyven ötlet szakított, s így Csizil- és Szigethközét elárasztotta, addig felől a Rába, Rápeza, Marczal, kis Duna és a Hanyás vize összefolyása által a megye háromnegyed része egy víztengeré változott.

A legmagasabb vizállás múlt kedden volt. Ekkor a rábai vízmérő 18 láb 9 hüvelyket jelzett. Már 19 lánál a megye községeiből Tő-Szigeth és Csizliközben egy sem maradna szárazon. A mai napig a vizállás 5 hüvelyk apadás közt váltakozott. Ma azonban ismét egy hüvelyket áradt.

A megye községeiben a pusztulás egyre növekszik. A házak egyre omlanak. A menekülők Győr városában egyre szaporodnak.

Győr-Ujváros, Győr-Szigeth, Révfalu, a titánok harcát víva az elemekkel; töltések, torlaszok emeltettek mesés gyorsasággal. De, habár Győr-Ujváros, Győr-Szigeth, és Révfalu megakadályozták ugyan a vad ár behorbanását, a fenékvíz elárasztotta őket. Győr-Szigethben 200 ház áll 2—3 lábnyi vízben. Ujvárosból, a Révfaluból a felszivárgó viz kiszorította lakásaikból az embereket.

Künn a megyében Ikrényközségben nincs egyetlen ház viz nélkül; még gr. Lamberg Ferenc kastélya is fél ölös vízben áll.

Rába-Patonán már 40 ház omlott össze. Kis-Baboth összes népsége menekült összeszkadott házaiból. Szőgyén, Bácsán, Kis-Bajcsón Nagy-Bajcsón, Zámolyon, Ujfalun szintén temérdek ház dől már romba. Szőgyén alig van ép ház; itt még a korcsma ősszereskad.

A házomlás egyre szaporodik. Többnyire tömés faluak a házak, ezek a hosszas ár által menthetetlenül pusztulnak.

Mai napig az összedült s félig leomlott házak száma 200. Ez a szám pedig naponként hatványozódik.

Minthogy pedig Ikrényben egy ház sem volt biztos, az összes lakosság asszonyát, őregét, gyermekét beszállította Győrbé, a hol a karmelták zárdájában helyeztettek el.

Már Kis-Baboth községe elhagyni kényserült faluját.

Mai napig 1500-ra megy a menekültek száma Győr városában. Ezek között megyei 850.

A megye a menekültek számára „népkonyhák”-at szervezett. A főzést a győri jótékony öngyuletek teljesítik. Eddig már adományokból a megyénél 1500 forint gyűlt.

A kormány szintén küldött 6000 frtot. A villám szárnyán gyorsan megjött az utalványozás.

Peregi bajok. Pereg községében 96 épület, több mint fele részben lakóház, az árvíz által elpusztított, s kiknek háza, épületei megmaradtak is, tetemes kárt szenvedtek ingóságikaiban, takarmányuk legnagyobb részben el-sodortatott. A község és határa nagyrészt most is 2—4 láb magas vízzel van borítva.

Ó-Szőny a vízben. Február 22-ke óta vízben vagyunk, s az ár most is folytonosan növekedik. Ugy körül-vagyunk vére minden oldalról a viz által, hogy még a menekülés is lehetetlen. Febr. 22-én reggeli 3 órakor csapott át a viz P. tisztartó udvarán, a mellette lévő házakon s oly borzasztó rohammal tört előre, hogy az útjában álló kö-országutat 3 öl széles árokkal átszakgatva rohant a belső utca felé, s azóta folytonosan emelkedve rombolt febr. 28-kaig. Ekkor kissé apadt az ár, s a város összes lakossága töltéskészítéssel foglalkozott. De már 29-én ismét nőtt és keresztül rontott a viz. A febr. 28-án készített töltést ma újra

átszakította az ár, s a szakasztott részen borzasztó zúgással rohan felénk az ár s végképeni elborítottatól kell rettegnünk. A lelkeszlakok, pince, gazdasági épületek stb. tele vannak vízzel s összeomlásuktól tarthatni. Ily magas állású s ily huzamoson tartó vízárra városunknak legidősb lakóssai sem emlékeznek.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapest martius 8. 10. ó. 30 p. d. u. Érkezett, martius 8 11. ó. 10 p. d. u.

A miniszterek tegnap Bécsből haza jöttek; ismételt alkudozásokban az osztrák kormányval a vámügyi alkudozások folytatására martius 28-kát tűzték ki. A víz tegnap ismét nőtt; Mohács, Zombor fenyegettek. A két házjelentéktelen ülést tartott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. márcz. 8.

— A vész még mindig tart a Duna mentén, s ezek vagyonát nyelte el az ár, csak az életet és nyomort hagyva fen az azelőtt békéscsaládoknak. A szív elszorul e látványra s áldozatot követel a könyörület. Kérjük: adjon a ki mitadhat; szerkesztőségünk kész az adományok közvetítésére s azokat minden héten a szerencsétlenekhez juttatja.

Adakoztak: Grauné 1 frt 50 kr. Végh Bertalan 3 frt. Végh Brenosán Erzsébet 3 frt. Brenosán Mária 2 frt. Összesen: 240 frt 55 kr. és 4 drb. arany.

— Faust, Gounod operájában lépett föl harmadszor vendégként Erdélyi Marietta k. a. Azzal a ténynyel szemben, hogy milyen kitűnő Margaretja van a kolozsvári színháznak Neszedva Anna kisasszonyban, nagyon kíváncsian vártuk a vendégeskenő kísérletét. Többet kaptunk, mint a mennyit a szombati előadás után vártunk, és kevesebbet, mint a mennyitől már birunk. Általában azt vettük észre, hogy Erdélyi M. Margaretha szerepében még nem egészen biztos, sem a játékok, sem az éneket illetőleg. Példával is szolgálhatunk: mikor az ékszerekkel kacérkodik, ezt mindaddig nem teheti, míg azokat magára nem rakta; s csak ekkor nézheti magát a tükörben s kezdhet hozzá a magamagával való kacérkodáshoz. Erdélyi M. k. a. megfordítva csinált, a hogy pedig nincs értelme. Az énekrészekre vonatkozólag: az egész kertijelenet majdnem egészen elvesztette azt a megragadó bűbáját, mit Gounod gyönyörű zenéje itt kifejez; mindjárt a fonó-dal, a thulei király regéje, hangjegy szerin t elég szabatosan volt ugyan előadva; de kifejező árnyalás, élet, érzés bizony kevés. Később a hol kis nővére haláláról szól Faustnak, már jobban sikerült. A jelenet végső tétéit azonban már egészen hamis hangon intonálta, különösen kirívóan hangzott el a zenekartól abban a részletben, mikor Faust előtt eltávozásáért eseng, valamint az akklaban énekel részlet. És így tovább a többi részletekben is folyvást váltakozott a siker a haborzássai, a szép szabotossággal exekvált momentumok a bizonytalan vagy épen hamis intonálással. Mindent egybevéve: Erdélyi Marietta kisasszony Margaretháját meglehetősen kísérletnek inkább, mint sem valami brilliánt vendégesreplési force-szernek mondhatni. A többi szereplők közül Humann Erzi k. a. eléggé sikerült Siebelét, Szabó Imre Faustját és Marcell Mephistóját kell kiemelnünk. A karok is elég jól mentek, habár itt ott nem épen lehetett arra a gondolatra jönni, hogy tiz vagy tizenötödszeker adják elő a kardalnok urak és urnók. Közönség a páholyokban teledeste, a földszint és zártszékben meglehetősen számmal.

— A avéd női négyes kedden március 14-én (páros 16-ik szünethen) és szerdán március 15-én (páratlan 17-ik szünethen) tartandó hangversenyére a következő felemelt hely-árak állapítottak meg: közép páholy 8 frt. alsó páholy 7 frt. Felső betűs páholy 6 frt. Felső páholy 5 frt. Emellett erkély ülés 3 frt. Földszinti támlás szék 2 frt. (Marosvásárhelyt 3 frt.) Alsó erkélyülés 2 frt. Földszinti I rendű zártszék 1 fr. 50 kr. II rendű zártszék 1 fr. 20 kr. Földszinti állóhely 70 kr. Karzati ülő számozott hely 70 kr. Karzat 40 kr. Jegyek válthatók mártól kezdve a színházi pénztár irodában, kívánatra mindkét előadásra is. A páros számú bérlek vasárnap március 12-ike esti 6 óráig, a páratlan számú bérlek hétfő március 13-ika esti 6 óráig rendelkezhetnek helyeik iránt, azontul mások igényei vétetnek figyelembe.

— Meghívó a „kolozsvári orvos-természettudományi társulat” 1876. mártius 10-én tartandó orvosi szaktülésére. Tárgyak: Mihály László. Betegbemutatás. (Idült hasvizkór. Daganatok a hasürben). Gyergyai Árpád tr. A sebszéklet egyesítéséről melyen fekvő plasticus műteteleknél (egy Mathico-féle Chasse-lévi bemutatásával). Hőgyes Endre tr. A dithio cyansavas kalium és dithio cyansavas aethyl életlani hatásáról. Az előadások végzetével a szaktülés egy a választmányhoz bete-

jesztendő „házi szabály” javaslat megállapítása végett értekezletté, ennek végzetével pedig rendkívüli közgyűléssé alakul, melyen egy választmányi tag lemondása folytán egy új választmányi tag lesz választandó. Hőgyes Endre, titkár.

— Márczius tizenötödikét az idén is jótékony célú hangversenynyel ünnepelik meg Kolozsvárt. Egy szűkebb körű rendező bizottság alakult, a mely elhatározta, hogy az idei hangverseny az árvíz károsultak javára rendeztetik, melyre Kolozsvár legkitűnőbb műkedvelői fognak közreműködőül felkérteni. A rendező bizottság esztőtökön délután gyűlést tart a tanácsház nagy termében.

— Nagy-Enyeden, a városház nagy termében szombaton, 1876-ik mártius hó 11-én a létesítendő sétatér javára, az ottani műkedvelő társulat előadást rendez. A társaság által választott darab a „Családások.” Vigjáték 4 felvonásban. Irt: Kisfaludy Károly. A szerepek következőleg vannak kiosztva: Gróf Elemir Vajna Károly, Báro Kényesi Kapetz József, Köröndy Lina fiatal özvegy Czirner Istváné, Lombai, uradalmi inspector Pap János, Elek, fia, hadnagy Polyovich Sándor, Lidi, rokona, Fekete Róza, Lucia kisasszony Veress Mari, Mokány, földesur Dancs Mózes, Vilma, Lina társalgónője Grail Eleonora, Tamás, uradalmi kertész Ikrich Arnold, Antal, Elemir inassa Buda Zsombor, Péter, Lina inassa Felszegi Sándor.

— Ő felsége a király, mint a „Kelet Népe” Bécsből értesül, a jövő hóban körutat fog tenni az árvízről sújtott vidékeken. Ő Felsége kíséretében lesznek József főherceg, Tisza Kálmán miniszterelnök és Péchy Tamás közlekedésügyi miniszter.

— A m. tud. akadémia III. osztályának ülése március 6-án. Dr. Balogh Kálmán érdekes előadást tartott „Az agy feltékeinek és a kis agynak működéséről.” Az eredmény az, hogy az agy szürke állományainak izgatása folytán határozott izomműködések következnek be. Ezután dr. Lengyel Béla egyetemi tanár, mint vendég értekezett „A könyv szinképről.” Némely buvár szerint a könyv többféle szinképet mutathat, ha az különböző körülmények közt idéztetik elő. Felolvasó kísérelteiből azonban constátálnak tekinthetők a következők: 1) Hogy a könyvnek csak egy szinképe van, mely az ismeretes három vonalból áll. 2) Hogy a Plücker (Wütnner)-féle második szinkép a könyvben fertőzvény gyanánt foglalt szinkönyvhez tartozik. 3) Hogy e szén-könyvűl menten a könyv legalább a közönségesen használt módokon a legnagyobb elővigyázat mellett sem lehet előállítani. Végül Szily Kálmán betérjleszté Konkoly Miklós 1874 és 1875. évben tett csillagászati megfigyeléseit. Bevezetésében röviden leirta az ó-gyallai új magáncsillagdat, melyet ő 1874. tavaszán épített, s mely ma az osztrák-magyar birodalomban a legnagyobb látesővet tartalmazza, s melylyel Konkoly észleléseinek nagyobb részét végezte. Ezen értekezésben közzétett megfigyelések leginkább az üstökösök szinképet, azok látatát, a hullócsillagok szinképet; a gyallai bécsei csillagda közti földrajzi hosszkülönbség meghatározását, egy a kolozsvári ugynevezett csillagda, — Ó-Gyalla s Zágárd közti hosszkülönbség meghatározását, végre a Venus átvonulásának Kolozsvárról eszközölt megfigyelését tartalmazza. Ugyan ő betérjleszté Konkolytól az 1874. és 1875-ben Ó-Gyallán észlelt napfoltokat, s azok leírását s területeit. Az értekezés csupán folytatása a megfigyelések azon sorának, melyet a napfoltok megfigyeléséről Konkoly 1874-bennnyújtott be a m. tudom. akadémiának. Bemutatta továbbá néhány nevezetess napfolt rajzát, valamint a 3 kötetes napfolt, mely egyedül a napfoltokra vonatkozik, s 1872. május óta vezetetik. — Ezzel az ülést véget ért.

— Toth Edének a korán elhunyt költőnek egy jellemző és érdekes levélét közli a „N. H. gyors hirtelvégezésének első napjaiból. A levelet, mely villagó vet a költő egyéniségére és élettörténetére, egy vidéki szinigazgatóhoz irta: Budapest, 1875. január 29. Kedves barátom! Levelem bosszas késése fölött ne csudálkozz, — sok bajom van — akarva nem akarva ismerkednem kell s hallgatni — már az undorodásig telt gratulációk száz meg száz féle kiadásait, s az incozi-finezi író sereg unemzedékének kapaskodásait azután a semmi után — ami: magam vagyok! — S mind ehez járul egy tiszteletbeli hivatal a nemzeti színházról, mely előleges tanulmányul szolgál áprilisban elfogaladó „Jelmestári felügyelőséghez.” — Ez a hivatal máskor igen kényelmes, most is az lesz, hanem júliusban óriási munkát kell végeztetnem, s új rendszert behoznom, mert a mostanival nem lehet mozogni. — De hát ez a jövő dolga. — A jelen dicsősége rám nézve szomorú, — mert beteg vagyok. — S nagyon szigorú diétát kell tartanom, ha a közellevő veszélyt kiakarom kerülni. — Csodálatos bolond világ! Míg a hir szárnyára nem vett, — ki se törődött velem, most, hogy adnak rám valamit, észre vették, hogy beteg vagyok, — s gyógyítani akarnak; — Hadd gyógyítsanak, — hát ha kigyógyítanak! Mari most el van foglalva, éves lakást keres

— (ne gondold, hogy valami nagyszerűt) s bűtort, edényt, vásárol, — mert most már — azt mondja — minden kell! — S igaza van, mert biz itt nem lehet kölcsön kénni semmit! — Sohse hittem volna, hogy még saját bútorom is legyen! Most se hiszem, most is mindig várok, várok valamit, mindig azt hiszem most is, hogy menni kell; pedig hát már itt kell maradni, — és az nekem olyan furcsa! — Szoktatni kell magamat ehhez az új élethez újra! — No, de azt hiszem ezt könnyebb lesz megszokni, mint azt a hajdanit, mikor 20 krajczár volt az akcidentia, s tizet levontak belőle. — Hej! pedig de szép idők valának azok!

— Altiszti iskolák. A m. kir. honvédelmi miniszter megengedte, hogy a kerületenként egyesített altiszti tanosztályok neépén — mint az elrendelve volt — március 1-én és illetőleg Erdélyben március 15-kén vegyék kezdetüket, hanem ezen tanosztályok összehívásának időpontja a kerületi parancsnokokra bízassék, kik azután ezek iskolák megkezdésének idejét az időjárás és az éghajlati viszonyok tekintetbevételével határozzák meg. De azért ezen tanosztályok, habár márc. 1-nél később összpontultak volna is, ápril hó végével, illetőleg Erdélyben 14 nappal később mindenesetre feloszlandók lesznek.

— Iszonyu párba. A belga-francia határ mellett. X... gróf és Z... herceg egy párisi salonban a választások eredménye felett vitakoztak s a gróf oly szenvedélyre lobbant, hogy a herceget arcuzl csapta. Z... herceg, lejusitva e borzasztó meggyalázatlás által, nem szólt semmit, de feltette magában, hogy mindaddig nem látja nejét és szép 10 éves leánykáját, míg a sértést vérell nem mosta. Másnap megtörtént a párba. Az elkeseredett küzdelemben már két sebet kapott a herceg, karja alsó részén és melle jobb oldalán, de a veresztés daczára és bár alig tarthatta magát a lábán, nem hagyott fel a vívással és végerejét összeszedve, egyszerre oly csapást mért ellenére, hogy ez mintegy villám által sújtva lerogyott. Ekkor a herceg halálsápadtan, véresen, ingadozva elővette zsebkendőjét, majd elhatározottan a hullához közeledett, a vérbe, mely a gróf mély sebéből folyt, bemártotta zsebkendőjét, ezt az elémelt tanuk szeme láttára arcához dörzsölte és így szölt: „Önök el fogják beszélni, mint boszulja meg Z. hg. az arculütést. A sértő vérével mossa meg arczát!” É szavak után saját két tanujához fordult a herceg és így folytatta: „Önkre bízom e zsebkendő; adják át némenek; meghagyom neki szent kötelesség gyanánt, hogy nászajándokul adja azt leányunknak. E hozományt hagyja neki az atya, mint nevének tisztaságát.” Alighogy ezt kimondta, halva rogyott össze s arczán a kielégített bescsület nyugalma mosolygott.

— 30,000 fogat loptak el a napokban Hirschbergben Sziléziában. A fogak börtöndben voltak, mely egy fogorvos tulajdona volt.

— Megrázó esetet beszél el egy bécsi lap, mely a napokban egy bécsi estélyen történt. Nagy és fényes társaság volt, s a táncz járvában folyt. A tánczoló leányok közt különben feltűnt egy általános ismert nagypáros szép leánykája, ki csak nem rég hagyta oda a nővérdét, s most mint egy fiatal báró jegyese vett részt az estélyen. Folyvást és szenvedélyesen tánczolt. Hirtelen azonban táncz közben görcsös nevetésben tört ki, őrgöngve ugrálni kezdett, háját tépdeste s azután ájultan összerogyott. Ebből magához tért ugyan, de öntudatát nem nyerte vissza. Teljesen megőrült, s annyira dühöng, hogy kényeszer zubbonyt kellett ráadni.

— Lapunk mai számához van mellékelve a Franklin-társulat előfizetési felhívása az általa kiadandó „Deák-album”-ra.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

márczius 7-én 5% Metalliques 67,85 frt Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 71,60 frt. 1860-iki államkölcsön 111,90 Bankrészevények 8,79 Hitelrészevények 176,30 London 114,90. frt. Ezüst 102,95 Cs. kir. arany 5,41 1/2 — Napoleon'd'or 9,22 1/2 100 mark német értékű 56,60

Urbéri kötvények: Magyarországi 77,25 Temesvári 76,25 Erdélyi 77,25 Horvátországi 85.—

Felölös szerkesztő: Békésy Károly.

Még csak rövid ideig lehet gúny-áron vásárolni!

A legtrikább finom diszárak, ékszeres urak és hölgyek számára, az üzlet végleges felhagyása miatt, a vételáron alól fognak eladatni!

Hasonlólag legjobbmínőségű színházi és mezei látesővek, hővmérők, lorgnettek, szemüvegek, csipetők stb. bámulatlan olcsó áron.

Boscovits A.

látserésznél,

belmonstorutca 9 sz. a.

